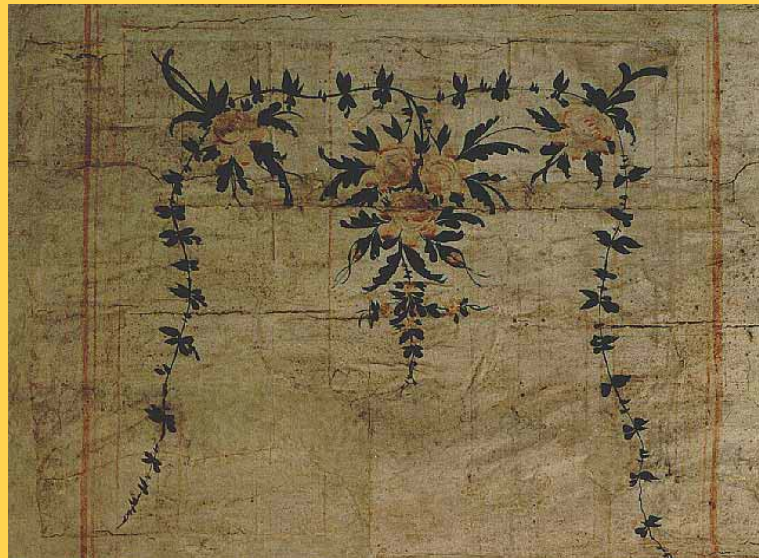

Inredningsmåleri i Vimmerby

Som så många andra städer har Vimmerby under seklernas lopp härjats av eldsvådor. Gammal träbebyggelse brann ner, ny byggdes upp. När den välborne stadsbon återigen fått tak över huvudet ville han ofta smycka och pryda sitt hus. Vimmerbyborna tycks ha varit särskilt angelägna om att dekorera sina hus med tak- och väggmålningar. Förvånansvärt många av dessa målningar finns bevarade i de gårdar, där de en gång målades av olika målare eller målarverkstäder. Många hus i Vimmerby kan således än idag visa upp en serie rumsdekorationer från 1700-talets början och en bit in på 1800-talet. De visar på ett tydligt sätt smakens växlingar från barockens strävan att dominera rummet till den gustavianska tidens mer sparsmakade dekor.

En natt i oktober 1683 kom elden lös, denna gång drabbades staden särskilt hårt. Rådhuset, som var nybyggt, skolmästargården och 33 borgargårdar förstördes och ett mödosamt återuppbyggnadsarbete inleddes. De drabbade borgarna - det arma folket, som denna skadan träffat - beviljades skattelindring och i början av 1700-talet torde de flesta av gårdarna ha återuppbyggts. En brand 1821 ledde till nya skador men denna gång räddades större delen av bebyggelsen längs Storgatan. Detta innebär att många av gårdarna har bevarat delar av bebyggelsen från tiden efter branden 1683.

De första målningarna som påträffades var i den s.k. Grankvistgården och de följdes ganska snart av målningar i den s.k. Ingebogården, tyvärr riven för att ge plats åt en rad hyreshus. Från Ingebogården togs dock ett målat tak och delar av väggmålningarna om hand medan huvudparten av målningarna i Grankvistgården frilades och omsorgsfullt konserverades. Målningar av samme målare eller målarverkstad har också påträffats i den s.k. Kopparslagargården och senast i kv. Näktergalen. Kopparslagargården revs tyvärr men målningarna dokumenterades i bild och delar av dem togs också tillvara.

Ingen av målningarna i Grankvistgården, Ingebogården, Kopparslagargården eller i kv. Näktergalen är daterad eller signerade men Grankvistgården och Näktergalen är årsringsdaterade med resultatet 1736-1740. Mycket tyder på att flera av dem har Olaus Ljungstrand som upphovsman. Han var född 1694 och finns i husförhörslängder i Vimmerby från 1753. Han var härads målare och ensam målarmästare i Vimmerby fram till 1770-talet.

Stilen är högbarock – Målaren var väl medveten om hur ett tak skulle prydas med ornamentik och symboliska bilder - och när han skulle dekorera väggarna tog han till målade imitationer av olika textila väggbeklädnader som t.ex. vävda tapeter med landskapsmotiv (i Grankvistgården och kv. Näktergalen) eller våder av sammet eller andra dyrbara tyger i växlande färger (Kopparslagargården och kv. Näktergalen).

Han kunde också utföra målade imitationer av barockens dyrbaraste väggbeklädnader gyllenläder (Grankvistgården). Hans sätt att teckna tyder på att han varit en mycket driven tecknare, som snabbt kunde klara av att dekorera ett rum eller en hel byggnad, som var fallet i flera borgargårdar längs Storgatan.

När tenngjutaren Gudmund Östling bestämde sig för att låta måla sin nyuppförda gård långt i väster på Storgatan vände han sig till en ung målare. Målaren, som fått sin utbildning i Norrköping, blev medlem i målarskrået där, även om han kom att bli bosatt i Kalmar. Hans namn var Johan Lundgren Olofsson.

Målningarna i Tenngjutargården är signerade och daterade 1767 och visar att Lundgren Olofsson grundligt lärt sig målarkonsten och att han gärna arbetade med rokokons lätta och luftiga former även om åtskilliga barockinslag dröjer sig kvar i hans måleri. Johan Lundgren Olofsson dog i Kalmar 1802.

Den gustavianska tidens målare i Vimmerby blev Alexander Sebalt, verksam under 1700-talets sista årtionden och under 1800-talets början. Målningarna i Hammarskjöldska gården med ganska tunn och lätt dekor med förebilder hos Stockholms ledande dekorationsmålare är troligen av hans hand.

Rådmansgården uppvisar ett antal osignerade målningar, där konstnären ej kunnat bestämmas. De bör ha tillkommit under årtiondena efter 1700-talets mitt och är goda exempel på det inredningsmåleri i rokoko, som inspirerats av kinesisk konst.

Hus med inredningsmåleri

Grankvistgården
Storgatan 32

Hammarskjöldska gården
Storgatan 19

Kopparslagargården
Sevedegatan

Näktergalen
Sevedegatan 43

Rådmansgården
Storgatan 28

Tennjutaregården
Storgatan 12

Grankvistgården

Storgatan 32

Grankvistgården

En del av salens väggmålningar
med imitationer av vävda tapeter.

Grankvistgården

Salskammarens väggmålningar som inspirerats av gyllenläder-tapeter.

Grankvistgården

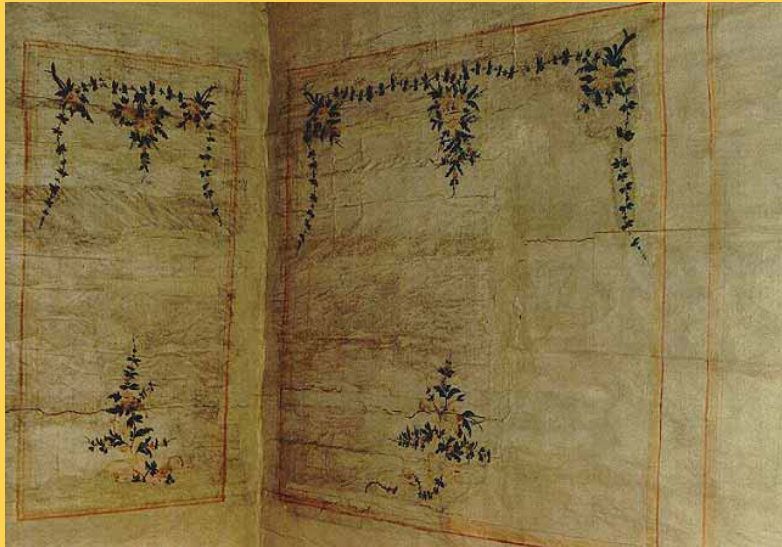
Detalj av salskammarens tak med ornamentik och symboliska bilder.

Hammar skjöldska gården

Storgatan 19

Hammarskjöldska gården

Omkring 1800, möjligen
av Alexander Sebalt.

Kopparslagargården

Sevedegatan

Kopparslagargården

Del av innervägg, dekorerad med en målad imitation av en s.k. landskapstapet.

Kopparslagargården

Del av innervägg med dekor inspirerad av mönstervävda tyger.

Kvarteret Näktergalen

Sevedegatan 43

Kvarteret Näktergalen

Detalj från taket i nordvästra kammaren. Bibliskt motiv ur Psaltaren, *Kung David spelar harpa*. Bibeltext under bild:
"Jag vill sjunga herranom att han så väl emot mig gör."

Kvarteret Näktergalen

Taket i sydöstra rummet
målat med kartuscher.

Kvarteret Näktergalen

Detalj med svanar i böljande landskap. Från salens gobelängmålade väggar.

Kvarteret Näktergalen

Sydvästra rummet.
Dörr mot salen.

Ursprungligen målades väggarna barockstil någon gång under 1700-talets början. Under senare delen av 1700-talet målades dock väggarna över med fältindelade målningar i gustaviansk stil. Dessa målningar kom sedermera att befinna sig i ett mycket dåligt skick.

Vid restaurering upptäcktes de väl bibehållna barockmålningarna inunder. Alla frilades utom det fält, som syns på bilden.

Kvarteret Näktergalen

Barocka akantusslingor i tak
i sydvästra rummet.

Rådmansgården

Storgatan 28

Rådmanngården

Detalj ur väggdekor i rokoko.
Den mörka fyrkanten framför
blomkalk har lämnats kvar vid
restaurering.

Rådmanngården

Väggdekor i rokoko,
inspirerad av kinesiskt måleri.
Årtiondena omkring eller strax
efter 1700-talets mitt.

Tenngjutaregården

Storgatan 16

Tenngjutaregården

Väggmålningar i köskammaren med fältindelning och ornamentik, typisk för rokokon. Utförda av Johan Lundgren Olofsson 1767.

Tenngjutaregården

Salen med takmålningar vars mittfält illustrerar Jakobs dröm. Utförda av Johan Lundgren Olofsson 1767.

Tenngjutaregården

Kartusch i salens tak mot köket, med Johan Lundgren Olofssons signatur och årtalet 1767.

Tenngjutaregården

Detalj ur en av de
symboliska scenerna i
salskammarens tak.